

ਐਸਸੀ ਮਿੱਤਲ ਜੇ.

ਐਸ ਕੇ ਨਾਇਰ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ।

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, -ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

ਅਪਰਾਧਿਕ ਗਲਤੀ. 1983 ਦਾ ਨੰਬਰ 6238-ਐਮ .

ਦਸੰਬਰ 15, 1983

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ (1974 ਦਾ II)- ਧਾਰਾ 57 ਅਤੇ 167(2)- ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ੀ- ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ- ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 167 (2) ' ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ੀ) ਪਰਿਵਰਤਨ- ਪਰਿਵਰਤਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਨੌਬੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਗਣਨਾ- ਅਜਿਹੀ ਮਿਆਦ- ਕੀ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ 4 ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ।

ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਿਤ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਸਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ

ILR ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ

(1984)

ਧਾਰਾ 57 ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਹਨ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਸਹੀ ਹੈ, ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਿਹਾ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਕਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ। ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 167 ਅਤੇ 57 ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 167 ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ (ਏ) ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 167 ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। (2) ਕੋਡ ਦੇ.

(ਪਾਰਾ 2 ਅਤੇ 3)

167/439 ਕਰੋੜ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਪ੍ਰੀਸੀ ਨੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਨੰ: 137, ਮਿਤੀ 13 ਅਗਸਤ, 1982, ਥਾਣਾ ਨੇਹੀਆਂ ਵਾਲਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਖੇ ਧਾਰਾ 302/307 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ.

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਕੀਲ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਐਚ.ਪੀ.ਐਸ.

ਏਜੀ (ਪੰਜਾਬ) ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ ਐਚ.ਐਸ.

ਨਿਰਣਾ

ਐਸ.ਸੀ ਮਿੱਤਲ, ਜੇ.

(1) ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਹੌਲਦਾਰ ਐਸ.ਕੇ.ਨਾਇਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ 13 ਅਗਸਤ 1982 ਨੂੰ ਥਾਣਾ ਨੇਹੀਆਂਵਾਲਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਖੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਅਤੇ 307 ਤਹਿਤ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰਬਰ 173 ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਬੈਰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਦਿਨ ਉਸ ਨੂੰ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਉਸਨੂੰ 28 ਅਕਤੂਬਰ 1983 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹੇਠ ਉਹ ਲਗਾਤਾਰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਚਲਾਨ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੇ ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ (a) (i) ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੁੱਲ 90 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(2) ਹੁਣ, ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਤੋਂ ਧਾਰਾ 167(2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਮਿਆਦ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕੀ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ?

ਇੰਪਲਾਈਜ਼ ਸਟੇਟ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਡੀ.ਐੱਮ. ਆਇਲ ਐਂਡ ਜਨਰਲ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼, ਖੰਨਾ (ਜੀ. ਸੀ. ਮਿਤਲ, ਜੇ.)

ਧਾਰਾ 167 ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਸਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੀਹ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। - ਧਾਰਾ 57 ਦੁਆਰਾ ਚਾਰ ਘੰਟੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਆਧਾਰ ਹਨ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ, ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਕੇਂਦਰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਕਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ। ਇੱਥੇ, ਸੈਕਸ਼ਨ 57 ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: -

“ਕੋਈ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਬਿਨਾਂ ਵਾਰੰਟ ਦੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖੇਗਾ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਮਿਆਦ, ਧਾਰਾ 167 ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਵੀਹ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। -ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਦੇ ਸਫ਼ਰ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਚਾਰ ਘੰਟੇ।”

ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸੰਯੁਕਤ ਰੀਡਿੰਗ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 167 ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਧਾਨ (ਏ) ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ-ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(3) ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਹੌਲਦਾਰ ਐਸਕੇ ਨਾਇਰ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ ਕਿ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 167(2) ਦੀ ਧਾਰਾ (a)(i) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਐਨ. ਕੇਐਸ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ

ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮਹਿਕ